

הגדה The Meaning of

1) מדרש תנאים לדברים פרק כו

6) וידעו אותנו המצרים, כמה שנאמר (שמות ה' כ"ג) ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה. ויענונו, כמה שנאמר (שם א' י"א) וישימו עליו שדי מסים למען ענותו בסבלתם. ויתנו עליהם עבודה קשה, כמה שנאמר (שם א' יג) ויעבידו מצרים את בני ישראל בפרך.

ד) ונצעק אל יי א-להי אבותינו, כמה שנאמר (שם ב' כ"ג) ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים. וישמע יי את קלנו, כמה שנאמר (שם כ"ד) וישמע א-להים את נאקתם. וירא את ענינו, כענין שנאמר (שם א ט"ז) וראיתן על האבנים. ד"א זו פרישות דרך ארץ, כמו שנאמר (שם ב כ"ה) וירא א-להים את בני ישראל וידע א-להים. ד"א זה השעבוד, שנאמר (שם ג ז) ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים. ואת עמלנו, כענין שנאמר (שם א כ"ב) כל הבן הילוד היארה תשליכוהו. ואת לחצנו, זה הדוחק, שנאמר (שם ג ט) וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לחצים אתם.

8) ויוציאנו יי ממצרים, לא על ידי מלאך ולא על ידי שרף ולא על ידי שליח, אלא הקב"ה בעצמו. ביד חזקה, זה הדבר, כמו שנאמר (שם ט ג) הנה יד יי הויה במקנך. ובזרוע נטויה, זו החרב שנאמר (דה"א כא ט"ז) וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים. ובמורא גדול, זה גילוי שכינה כמו שנאמר (שמות י"ד ל"א) וירא ישראל את היד הגדולה. ובאתת, זה המטה (שם ד י"ז) ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת. ובמופתים, אלו המכות (ויאל ג ג) ונתתי מופתים בשמים ובארץ דם ואש ותמרות עשן. ד"א ביד חזקה שתים ובזרוע נטויה שתים ובמורא גדול שתים ובאתת שתים ובמופתים שתים, אלו עשר מכות שהביא הקב"ה על המצרים במצרים. ר' יהודה היה נותן בהן סימן דצ"ך עד"ש באח"ב:

2) מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק יח ד"ה לעת זקנותו

לעת זקנותו של רבי יהושע נכנסו תלמידיו לבקרו. אמר להם: בני מה חידוש היה לכם בבית המדרש? אמרו: תלמידך אנו ומימך אנו שותים! אמר להם ח"ו שאין דור יתום של חכמים. שבת של מי היתה? אמרו לו: שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה. אמר להם: ובמה היתה ההגדה היום? אמרו: בפרשת הקהל את העם האנשים והנשים והטף (דברים ל"א י"ב). אמר להם: ומה דרש בה? אמרו לו: כך דרש בה, אנשים באים ללמוד ונשים לשמוע, טף למה הם באים? כדי לתת שכר טוב למביאייהם. אמר להם: מרגליות טובה היתה בידכם ובקשתם לאבדה ממני! אלמלא לא באתם אלא לשמוע דבר זה די!

הגדה

יראו את אלהי ישראל ותחת דגליו כמעשה לבנת הספיר (שמות ב' 10)
 וכשנגאלו מה הוא אומר? וכעצם השמים לטוהר, ונאמר בכל צדותם לו צד
 (ישעיה ס"ו). אין לי אלא צרת ציבור צרת יחיד מניין? ת-ל יקראני ואעגמו
 עמו אנכי בצרה ותהלים צ"א ס"ו, ואומר ויקח אדני יוסף אותו ותתנו אל בית
 חסרו, ואומר ויהי י"ג את יוסף (בראשית ל"ב כ - כ"א), ואומר מפני עמך אשר
 פדית לך ממצרים גוי זא-להיו (שמואל ב' ז' 12)...

ליל שמורים הוא ליי (שמות י"ב 42) - בו נגאלו ובו עתידין להגאל - דברי רבי
 יוחסע, שנאמר הוא הלילה הזה ליי שמורים לכל בני ישראל לדורותם...

5) תרגום יחשמיאל על שמות י"ב 42
 ליל שמורים הוא ליי - ליליא רביעא כד ישלים עלמא קיציה
 למתפרקא, חבלי רישעא ישתיצון וגייי פרזלא יתברון. משד יפוק
 מן גו מדברא ומלכא משיחא מן גו רומא. דין דבר ברש עננא
 (עממא) דין דבר ברש עננא (עממא), ומימר דיי מדבר בין
 תריוהון ואינן מהלכין כחדא. הוא ליל פסחא קדם יי נטיר ומזמן
 לכל ישראל לדוריהון.

6) שמות רבה, שונו, פתשה א
 א. ב: ותביאנו לבת פרעה ויהי לה לבן (שמות ב' 10) - היתה בת פרעה
 מנשקת ומחבקת אותו כאילו הוא בנה ולא היתה מוציאתו מפלטרין של
 מלך. ולפי שהיה יפה היו הכל מוציאים אותו ומתאזים לראותו. מי שהיה
 רואהו לא היה מעביר עיניו מעליו. והיה פרעה נוטלו ומחבקו והוא נוטל
 כתרו של פרעה מעל ראשו ונותנו על ראשו, כמו שעתיד לעשות לו
 כשיהיה גדול. וכן הקב"ה אומר לחידם: ואוצא אש מתוכך היא אכלתך
 (יחזקאל ח' 18). וכן בת פרעה מגדלת מי שעתיד ליפרע מאביה. ואף מלך
 המשיח שעתיד ליפרע מאדום יושב עמום במדינה...

7) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ע"ח עמוד א
 אימת אתי משיח? אמר ליה: זיל שיליה לדדיה והיבא יתיב?
 אפיתחא דרומי. ומאי סימניה? יתיב ביני עייי סובלי חלאים...

1) מכילתא דרבי ישמעאל בא - מס. דפסחא בא פרשה י"א
 ועבד יי לנגף את מצרים וראה את הדם... ופסח יי על הפתח (ש"י י"ב 23) -
 היה ר' ישמעאל אומר: והלא הכל גלוי וידוע לפניו שנאמר, ידע מה
 בחשוכא ונתודא עמיה שדי תיאל ב כב, ואומר גם חשך לא יחשיק ממך
 (תהלים קל"ט 12), ומה ת-ל וראה את הדם? אלא בשכר מצות שהם עושים
 הוא נגלה עליהם וחם עליהם שנאמר ופסח יי על הפתח, ואין פסחה אלא
 חייס, שנאמר כצפרים עפות כן יקן יי על ירושלם גנון והוציל פסוח והמליט
 (ישעיה לא ח). ד"א וראה את הדם - וראה הוא דם עקדתו של יצחק,
 שנאמר ויקרא אברהם שם המקום ההוא יי וראה (בראשית כ"ב י"ד), וכתב
 ובהשחית בעם דאה (ובד"ה הימים א' ט"ו) - מה ראה? ראה דם עקדתו של
 יצחק, שנאמר א-להים יראה לו השעה לעולה (בראשית כ"ב ח).

2) מכילתא דרבי ישמעאל בא - מס. דפסחא בא פרשה י"ג
 עד כבוד השני - וכי שבויין מה חטאו? אלא שלא יהו השבויין אומרים
 יראתנו הביאה עליהם את הפורענות! קשה יראתנו שעמדה על עצמה,
 קשה יראתנו שלא שלטה בנו הפורענות. ד"א ללמד שכל גזירות שהיה
 פרעה גוזר על ישראל היו השבויין שמחין בהם, שנאמר שמת לאיז לא
 ינקת (משלי י"ז ח)...

3) מכילתא דרבי ישמעאל בא - מס. דפסחא בא פרשה י"ד
 וגם צדה לא עשו להם - להודיע שבחן של ישראל עד שלא אמרו למשה,
 היאך נצא למדבר ואין לנו צדה לדרך? אלא האמינו והלכו אחר משה,
 ועליהם מפורש בקבלה הלך וקראת באוני ירושלים לאמר זכרתי לך חסד
 נעורך אהבת כלולותך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרוע (ירמיה ב' ג). מה
 שכר נטלו על כך קדש ישראל ליי ראשית תבואתה כל אכליו יאשמו דעה
 תבא עליהם נאם יי (שם שם ט).

4) מכילתא דרבי ישמעאל בא - מס. דפסחא בא פרשה י"ד
 ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה (שמות י"ב 41) - מגיד שמכיו
 שהגיע הקץ לא עכב המקום כחוף עין! בחמשה עשר בניסן נדבר המקום
 עם אברהם אבינו בין הבתרים, בחמשה עשר בניסן באו מלאכי השרת
 אצל אברהם אבינו לבשרו, בחמשה עשר בניסן נולד יצחק... וכן אתה
 מוצא כל זמן שישראל משועבדין כביכול שכינה משועבדת עמהם, שנאמר